

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának »i2010: európai információs társadalom a növekedésért és a foglalkoztatásért«”

COM(2005) 229 final

(2006/C 110/14)

2005. június 1-jén az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció véleményét 2006. január 31-én elfogadta. (Előadó: Göran LAGERHOLM)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2006. március 15–16-án tartott 425. plenáris ülésén (a 2006. március 16-i ülésnapon) 141 szavazattal 1 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglaló

1.1 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság i2010-ről szóló közleményét, amelyet az európai információs társadalomra irányuló jövőbeli stratégiai keret alapvető elemének tekint. Az EGSZB teljes mértékben egyetért a javaslatban megfogalmazott három prioritással, amelyek a következők: először, egy olyan egységes európai információs tér kialakítása, amely egyetemes hozzáférést és gazdag digitális tartalmat kínál; másodsor, az információs és kommunikációs technológiák (IKT) területén végzett kutatás és innováció színvonalának javítása és végül a befogadó, életminőséget javító információs társadalom ösztönzése.

1.2 Mivel az IKT a lisszaboni folyamat oly fontos részét képezi, az EGSZB hangsúlyozni kívánja, hogy a tagállamokkal – különösen az elmaradásban lévőkkel – szemben mind több támogatásra, mind pedig több nyomásgyakorlásra is szükség van annak érdekében, hogy a kérdéses területek fejlesztésének üteme felgyorsuljon és teljesüljenek a lisszaboni stratégia célkitűzései 2010-ig történő elérésének előfeltételei. Jelentős pénzügyi erőforrások ráfordítása nélkül, különösen az IKT-vel kapcsolatos kutatást és fejlesztést illetően, nem lehetséges a közleményben megfogalmazott célkitűzések megvalósítása. A K + F és az innovációs politikák kulcsszerepet játszanak mind az IKT-ágazat egészének, mind pedig az IKT felhasználói ágazatának vonatkozásában. A költségvetés növelése kulcsfontosságú, de ugyanolyan fontos annak biztosítása is, hogy a K + F projektek a lehető legerősebb hatást fejtse ki az ágazatra, garantálva ezáltal a lehető legnagyobb hasznot a polgárok számára.

1.3 A közlemény jogosan foglalkozik a konvergencia és az interoperabilitás kérdéseivel, amelyek a végfelhasználóknak szánt stratégia legfontosabb szempontjai közé tartoznak. Az EGSZB meg van győződve arról, hogy a szabályozásnak ösztönöznie kellene az interoperabilitást, megőrizve egyidejűleg a technológiailag semleges megközelítést, és a nehézségek dacára meg kell oldania az interoperabilitás és a semlegesség közti esetleges ellentéteket. Az EGSZB véleménye szerint az ezen a területen végzett K + F és szabványosítás potenciálisan igen produktív tevékenységek, melyek a piac irányítása alatt kell, hogy maradjanak, bevonva az összes szükséges érintettet.

1.4 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a „digitális megosztottság” áthidalása előfeltétele annak, hogy az IKT megvalósítsa a benne rejlő társadalmi és gazdasági potenciált. A „digitális megosztottságot” csak akkor lehet áthidalni, ha az információhoz történő műszaki, illetve jogi hozzáférés biztosított, egyetemes és megfizethető a széles sávú szolgáltatásokhoz való hozzáférésre, megfelelő mértékű számítógépes szaktudás áll rendelkezésre és a programok felhasználóbarátok. Ez azt is jelenti, hogy a politika alakítása során figyelembe kell venni a társadalmilag hátrányos helyzetben lévők egyedi szükségleteit, ezáltal biztosítva a befogadó, egyenjogú információs társadalom létrejöttét. Szükség van az információ feldolgozását és az ismeretek megbízhatóságának ellenőrzését segítő oktatási kultúrára is. Az európai oktatási rendszer mindeddig nem adott választ a digitális kor szükségleteire. Az EGSZB ezért javasolja az i2010-es stratégia összekapcsolását az európai oktatási rendszerek javításával – főként azok erőteljesebb finanszírozása révén. Csak ha a fent említett feltételeknek eleget teszünk, használhatjuk ki azokat a lehetőségeket, amelyeket az információs társadalom nyújt nemcsak a növekedés és a foglalkoztatottság terén, hanem a személyes fejlődést illetően is.

1.5 Másfelől az egyetemes és megfizethető hozzáférés fogalmához olyan konkrét műszaki lépéseknek is társulniuk kell, amelyek az információs társadalom gerincéül szolgáló távközlési infrastruktúra korszerűsítésére és fejlesztésére irányulnak. Az EGSZB egyúttal szeretné hangsúlyozni a biztonsági kérdéseket illető tudatosság fokozásának fontosságát is, hiszen az információs technológiába vetett bizalom előfeltétele gyakori használatának és kiemelt jelentőségű az Internet által nyújtott lehetőségek teljes mértékű kiaknázásában. A tudatosság ösztönzésének érdekében szükséges, hogy a helyi, nemzeti és EU-szintű közigazgatási szervek bátorítsák a gazdasággal történő együttműködést a számítógépes bűnözés elleni harc érdekében.

2. Bevezetés: a javaslat lényege

2.1 Javaslatával (COM (2005) 229 final) az Európai Bizottság folytatni kívánja az „eEurópa 2005” elnevezésű cselekvési tervet, (1) amely az „eEurópa 2002” (2) cselekvési terv utóda. Ez utóbbit 2000 júniusában indították útjára a lisszaboni stratégia támogatása érdekében, azaz hogy az EU legyen 2010-re a

(1) „eEurópa 2005: információs társadalom mindenki számára” (COM (2002) 263)

(2) „eEurópa 2002: A nyilvános weboldalak hozzáférhetősége és tartalma” (COM(2001) 529)

világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdasága, amely képes a fenntartható gazdasági fejlődésre, több és jobb munkahely, illetve nagyobb társadalmi kohézió megteremtésére. Az „eEurópa 2005” cselekvési terv közelgő befejezése, az IKT egyre fejlettebbé és globálisabbá váló világának új kihívásai, valamint a lisszaboni stratégia féldős felülvizsgálata szükségessé teszik egy, az ágazat növekedését ösztönző, átfogó és holisztikus stratégia kialakítását.

2.2 A Bizottság az IKT-ágazatot a növekedés és foglalkoztatás motorjának tekinti, amely kulcsszerepet tölt be az Európai Unió politikájának alakításában. Ugyanakkor a Bizottság elismeri, hogy az információs társadalom, a médiaszolgáltatások, a hálózatok és készülékek digitális konvergenciája fontos kihívást jelent a követendő eljárások kialakításának szempontjából, hiszen ezek – a keretszabályozáshoz való gyors alkalmazkodás képességén túl – proaktív és egységes politikai hozzáállást és politikai konvergenciát igényelnek.

2.3 A Bizottság „i2010 Európai Információs Társadalom” néven átfogó politikai irányokat kijelölő új stratégiai keretet javasol. E keret egy nyitott és versenyképes digitális gazdaság létrejöttét segíti elő és hangsúlyozza az IKT szerepét mint az integráció és az életminőség motorja. A megújított lisszaboni növekedési és foglalkoztatási partnerségben kulcsszerepet játszó i2010 az információs társadalomra és az audiovizuális médiára irányuló politikák egységes kezelését célozza.

2.4 Az információs társadalom kihívásainak átfogó elemzésére, valamint az érdekeltekkel a korábbi kezdeményezésekről és eszközökről⁽⁵⁾ széles körben folytatott konzultációra építve az Európai Bizottság három prioritást javasol. Az első célkitűzés az egységes európai információs tér kialakítása, amely megfizethető és biztonságos nagy sávzélességű kommunikációt, gazdag és változatos tartalmat valamint a készülékek és operációs rendszerek interoperabilitásának elvét tiszteletben tartó digitális szolgáltatásokat kínál. A második célkitűzés az IKT területén végzett kutatás és innováció világszínvonalúvá tétele. A harmadik és egyben utolsó célkitűzés a befogadó, minőségi közszolgáltatásokat nyújtó és életminőséget javító információs társadalom létrehozása.

3. Általános megjegyzések

3.1 A javasolt i2010 cselekvési terv elődjéről, az eEurópa cselekvési tervről szóló véleményében⁽⁴⁾, az EGSZB a következő észrevételeket tette:

⁽⁵⁾ Úm. az eEurópa kezdeményezések, valamint az audiovizuális terület európai szabályozási politikájának jövőjéről szóló közlemény, COM (2003) 784.

⁽⁴⁾ A vélemény előadója Christoforos Koryfidis volt.

„Az EGSZB üdvözli az eEurópa kezdeményezést, és azt az Európai Unió eddigi legfontosabb és legnagyobb horderejű erőfeszítésének tartja polgárai, vállalkozásai és közjogi intézményei a digitális kor és az »új gazdaság« újszerű feltételeivel való mielőbbi megismertetését illetően. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy véli, hogy e kezdeményezés a megismertetés és alkalmazkodás folyamatának nem csak egyszerű kezdőpontja, hanem egyben támpillére is a piacokon és a társadalomban lassan ugyan, de kibontakozó ilyen irányú folyamatoknak.”⁽⁵⁾

„Az EGSZB szilárd meggyőződése, hogy az internethasználat ösztönzésére, az információs társadalom létrehozására és az Unió új stratégiai célkitűzésének elérésére irányuló minden intézkedés központjában az emberek és szükségleteik, az európai polgár, az európai társadalom és az európai gazdaság kell, hogy álljanak. Ennek az elvnek a szolgáltatásban, az információs társadalom létrejöttében – a tudásalapú társadalom előfeltételeként – valódi jelentőséget nyer majd.”⁽⁶⁾

„Az EGSZB tisztában van a cselekvési terv végrehajtása előtt álló problémák nagyságrendjével és sokrétűségével. Elsősorban ott számol nehézségekkel, ahol Európa az új műszaki kihívásokra adott késedelmes válaszából adódó elmaradásának felszámolásáról és a keletkezett hézagok pótlásáról van szó.”⁽⁷⁾

„Az EGSZB szerint az egyének, csoportok vagy akár egész régiók az alapkezdeményezésből való kirekesztődésének veszélye valós és sokrétű probléma, hiszen az egyetemes szolgáltatásokhoz való nem számítógépesített hozzáférés a számítógép-alapú szolgáltatások kínálatának bővülésével fokozatosan leépül majd. Ezért az EGSZB egyetért azokkal, akik emellett szállnak síkra, hogy a program egészének és az egyes intézkedéseknek is tartalmazniuk kell e kockázatok elhárítására alkalmas módszereket.”⁽⁸⁾

3.2 Az EGSZB – az eEurope 2002 programhoz kapcsolódó zárójelentés és más európai bizottsági dokumentumok, valamint a hozzájuk kapcsolódó fenti és egyéb⁽⁹⁾ észrevételei alapján – a következő következtetésekre jutott az Európai Bizottság „i2010: európai információs társadalom a növekedésért és a foglalkoztatásért” című közleményéről.

3.3 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság i2010-ről szóló közleményét, amelyet az európai információs társadalomra irányuló jövőbeli stratégia kidolgozása elengedhetetlen eszközzének tekint.

⁽⁵⁾ HL C 123., 2001.4.25.

⁽⁶⁾ uo. (3.1.4. pont)

⁽⁷⁾ uo. (3.2. pont)

⁽⁸⁾ uo. (3.2.2. pont)

⁽⁹⁾ Vö. az ide vonatkozó EGSZB-veleményekkel, többek között: HL C 123., 2001.4.25., HL C 139., 2001.5.11., HL C 80., 2002.4.3., HL C 94., 2002.4.18., HL C 116., 2000.4.20., HL C 61., 2003.3.14., HL C 133., 2003.6.6., HL C 36., 2002.2.8., HL C 311., 2001.11.7., HL C 85., 2003.4.8., HL C 36., 2002.2.8., HL C 241., 2002.10.7., HL C 221., 2001.8.7., HL 133., 2003.6.6. stb.

3.4 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság az irányú szándékát, hogy az eEurópa kezdeményezést folytassa és megerősítse 2005-ön túlmutatóan is.

3.5 Az elmúlt évtizedben Európa jelentős előrehaladást könyvelhetett el az új információs technológia kiaknázása terén, mind az információs technológia átvételét, mind pedig az IT- és a távközlési ágazat erős színvonalának fenntartását illetően. Ezt az Európai Bizottság fontos politikai kezdeményezései is ösztönözték, nem utolsósorban az eEurópa 2005 Cselekvési Terv, amely kulcsfontosságú szerepet játszott ebből a szempontból. Sok azonban még a tennivaló a kialakulófélben lévő információs és tudásalapú társadalom lehetőségeinek teljes körű kiaknázása és előnyeinek kihasználása terén.

3.6 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy az USA és Európa között észlelt termelékenységi különbség részben az IKT-be történő beruházások és az IKT-vel kapcsolatos kutatás mértékével magyarázható, és hogy az IKT-be történő fokozottabb beruházás Európában is termelékenységi növekedéshez vezethet, ösztönözve a fejlődést, a foglalkoztatottságot és a jólétet.

3.7 A globalizáció új kihívásokat jelent az EU számára. Kína, India és Dél-Amerika gyors ütemben növekvő gazdaságok, melyekben az IKT-ágazat rohamosan fejlődik. Ha versenyképes akar maradni, az EU-nak megbízható stratégiák kidolgozása van szüksége, nem utolsósorban az IKT terén.

3.8 Az IKT jelentőségét az EU versenyképességének erősítése szempontjából a lisszaboni stratégia is hangsúlyozta. A lisszaboni célkitűzés fényében, amely az Európai Uniót 2010-ig „a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdaságává” akarja tenni, „amely képes a fenntartható gazdasági fejlődésre, több és jobb munkahely, illetve nagyobb társadalmi kohézió megteremtésére”, az EGSZB üdvözli az i2010 kezdeményezést.

3.8.1 Mivel az IKT a lisszaboni folyamat oly fontos részét képezi, az EGSZB szeretné hangsúlyozni, hogy a tagállamokkal – különösen az elmaradásban lévőkkel – szemben több erőfeszítésre, támogatásra vagy akár nyomásgyakorlásra van szükség annak érdekében, hogy a kérdéses területek fejlesztésének üteme felgyorsuljon és teljesüljenek a lisszaboni stratégia célkitűzései 2010-ig történő elérésének előfeltételei.

3.9 Az IKT „általános célú technológia” (General Purpose Technology, GPT). A GPT gyakorlatilag az egész társadalom átalakítását teszi lehetővé azáltal, hogy számtalan (gyakran beágyazott) alkalmazásban jelen van. A 20. század egyik másik általános célú technológiája a robbanómotor volt. Az autó feltalálásának korában nem az autópálya volt a mozgatórugója a 20. században a nyugati gazdaságokban tapasztalt hosszan tartó fellendülésnek, hanem az autó használata köré épített infrastruktúra – az utaktól és új szolgáltató ágazatoktól a gyökeresen megváltozott életmódon át az áruforgalmazás teljesen átalakult rendszeréig.

3.9.1 Az új technológia pusztán bevezetése – amennyiben nem jár együtt a munka- és termelési folyamatok átszervezésével – nem hoz feltétlenül többletértéket vagy hasznot. A

termelékenységi előnyök gyakran csak hosszú idővel az innováció bevezetése után jelentkeznek. Ugyanez érvényes az IKT-re is. Fontos megértenünk, hogy az IKT-ben mint általános célú technológiában rejlő lehetőségek teljes mértékű kihasználása csak akkor lehetséges, ha az összes érintett (ideértve a vállalkozásokat, munkavállalókat, polgárokat és a közigazgatási szerveket a kormányzat valamennyi szintjén) széles körben átveszi a technológiát. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a „digitális megosztottság” áthidalása előfeltétele annak, hogy az IKT megvalósítsa a benne rejlő potenciált.

3.10 Az Európai Bizottság közleménye különösen hangsúlyozza annak szükségességét, hogy fokozottabb beruházások történjenek a kínálati oldal erősítése érdekében. Az EGSZB úgy érzi, hasznos lett volna, ha az Európai Bizottság alaposabban megvizsgálja azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik az ilyesfajta beruházások megvalósítását. Az EGSZB továbbá úgy véli, hogy ez az innovációs kapacitás és a technológia terjesztésének kérdése.

3.10.1 Ahhoz, hogy az új technológia a hatékonyság és a termelékenység növekedéséhez vezethessen, fontos a munkát úgy megszervezni, hogy az jobban kihasználja az új technológia által nyújtott lehetőségeket. Ehhez az üzletpolitika megváltoztatása lesz majd szükséges, illetve nyílt, innovatív munkastrukturák társadalmi párbeszéd útján történő bevezetése. Ez a munkavállalókra is szélesebb körű felelősséget ruházna és gazdagítaná a munkatartalmat. Hasznos lett volna, ha az Európai Bizottság mélyrehatóbban is megvizsgálja e dimenziót.

3.10.2 A tudásalapú társadalom, illetve gazdaság létrehozásához mérlegelni kell az IKT a gyár- és szolgáltató iparban történő alkalmazását a változó termelési és munkaviszonyok általános összefüggésében. Az IKT sikeres vállalati alkalmazásának példáit vizsgálva kiderül, hogy ezeket mindig a munkaszervezés újfajta, „lapos hierarchiájú” formáinak bevezetése előzte meg, amelyekben a bizalmat a munkavállalók tapasztalataiba és szaktudásába helyezik, és a szakértelem gyakran összefonódik a döntéshozatallal.

3.10.3 Az Európai Bizottság stratégiája nagy hangsúlyt fektet a kínálati oldal javítása érdekében történő fokozottabb beruházásokra. Hasznos lett volna azonban annak részletesebb megvitatása is, hogy milyen keretfeltételekre és felhasználói követelményekre van szükség ahhoz, hogy az ilyesfajta beruházásokból egyáltalán sikeres innovációk váljanak.

3.11 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság foglalkozhatott volna az információs társadalomról készült statisztikák összeállításának kérdésével is. Az eddig használt statisztikai eszközök nem alkalmazhatók az új kommunikációs technológiákra és az ehhez kapcsolódó ágazatokra. Az e téren kialakított politikának szabványosított, nemzetközileg összehasonlítható statisztikákra van szüksége a szolgáltatások és technológiák használatát, illetve fejlesztését illetően. Habár a közlemény nem foglalkozik e problémával, az EGSZB örömmel veszi tudomásul, hogy az Európai Bizottság kezdeményezte e kérdéskör vizsgálatát.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az EGSZB szeretné felhívni a figyelmet az információs társadalom gerincéül szolgáló távközlési infrastruktúra korszerűsítésére és fejlesztésére, mint a közleményben megfogalmazott célok elérésének kulcsfontosságú előfeltételére. A jövőbeli politikai kezdeményezések alakítása szempontjából nélkülözhetetlen annak felismerése, hogy az összes érintett számára azonos feltételeket biztosító beruházásösztönző, illetve a különféle ágazatokban és az összes piaci résztvevő közötti zajló hatékony versenyt élénkítő intézkedések rendkívül fontosak. Az EGSZB azonban azt is hangsúlyozni szeretné, hogy kiemelt figyelmet kell szentelni a meghatározó szereplők jelenlétének és az IKT-ágazatban uralkodó egyéb sajátos versenyfeltételeknek, különös tekintettel a szoftverfejlesztő, -gyártó és -értékesítő cégekre.

4.2 Az EGSZB szeretné hangsúlyozni annak szükségességét, hogy a nagy sáv szélesség kiterjesztése olyan ütemben történjen, ami nem gátolja az új technológia fejlett alkalmazásainak használatát.

4.2.1 Nem könnyű részletes, általánosan elfogadott meghatározást találni a széles sáv fogalmára, de egyfajta hozzávetőleges definícióra azért szükség van, ha konstruktív vitákat kívánunk folytatni fejlesztéséről. Az Európai Bizottság közleményének ezt világosabban ki kellett volna fejtenie. Az EGSZB úgy véli, hogy minimumkövetelményként a nagy sáv szélesség másodpercenként 2Mbit feletti aszinkron adatátvitelt kell, hogy jelentsen, és csak kivételes esetekben lehessen másodpercenként 512 kbitet széles sávként elismerni.

4.3 Az EGSZB üdvözlözi az Európai Bizottság az elektronikus kommunikáció szabályozási keretének felülvizsgálatára irányuló szándékát. Az innovációk és beruházások ösztönzésének érdekében nagy szükség van egy ilyesfajta felülvizsgálatra.

4.4 Az EGSZB szeretné hangsúlyozni, hogy a konvergencia a politikai döntéshozókat új kihívások elé állítja az IT átvételének ösztönzésére irányuló törekvések tekintetében. A konvergencia azt jelenti, hogy a felhasználó ugyanazon tartalmakat és szolgáltatásokat (hang-, nagy sebességű adat- és képátvitel) különféle, hagyományos számítógép-terminálokat, mobiltelefon, TV-t, autóban használatos integrált információs technológiai elemeket, háztartási gépeket és egyéb szerkezetek sokaságát is magukban foglaló végberendezések segítségével, a különböző platformok (ADSL, kábel, műhold, PLC, 3G stb.) széles skáláján keresztül is el tudja érni. Hogy a konvergencia mennyi hasznot hoz, azon múlik majd, hogy milyen mértékben férnek hozzá a végfelhasználók innovatív, kiváló minőségű tartalomszolgáltatásokhoz és nagy sebességű összeköttetésekhez.

4.4.1 Fontos továbbá az új alkalmazások gyors fejlődésének és a megszokott keretből kilépő technológiák – mint például az intelligens címke (smart tag) vagy az IP-alapú hangátvitel (voice-over IP) – meghonosodásának figyelembevétele az új szabályozások és szabványok megalkotásában. Az EGSZB meg

van győződve arról, hogy a szabályozásnak – az interoperabilitás és a semlegesség között feszülő ellentétek megoldása előtt álló nehézségek dacára is – ösztönöznie kellene az interoperabilitást mint a végfelhasználókat érintő legfontosabb kérdést, megőrizve egyidejűleg a technológiailag semleges megközelítést.

4.5 Maga az IKT-ágazat is erősen átalakulóban van, ami elősegíti majd e kihívások megválaszolását, többek között a széles sáv használatának elterjedése, a technológiai fejlődés, a fogyasztók elvárásainak és tapasztalatainak kialakuló tendenciái, az új üzleti modellek létrejötte és a platformok közötti verseny kiéleződésének tekintetében.

4.5.1 A közlemény jogosan foglalkozik a konvergencia és az interoperabilitás kérdésével. Az EGSZB véleménye szerint az ezen a területen végzett K + F és szabványosítás potenciálisan igen produktív tevékenységek. A szabványosítási tevékenység a piac irányítása alatt kell, hogy maradjon, bevonva az összes szükséges érintettet és figyelembe véve a felhasználók igényeit. Az EGSZB utalhat itt a GSM-szabvány, illetve az IP-protokoll korábbi tapasztalataira.

4.6 A mind az üzleti, mind pedig a közszektor területén működő, nagyobb mértékben integrált IP-alapú hálózatok irányába tett lépések messze ható következményeket vonnak maguk után az érdekeltek, azaz a vállalkozások, hatóságok és polgárok közötti kapcsolattartás tekintetében. A távközlési üzemeltetők nagymértékű beruházásaira lesz szükség a konvergenciakövetelmények megteremtéséhez, a meglévő hálózatok felújításához, az architektúrák leegyszerűsítéséhez és a következő generációs hálózatok fejlesztéséhez. Az EGSZB úgy véli, hogy az európai információs társadalom számára kulcsfontosságú, hogy az EU- és a nemzeti politikák alakítói gondoskodjanak olyan légkör kialakításáról, amely kedvez e nagyszabású beruházásoknak.

4.7 A biztonság kérdése központi helyet foglal el az információs társadalomról folytatott vitában a digitális médiumokkal szemben tanúsított magatartás és bizalom alakulása tekintetében. A digitális tranzakciók vélt biztonsága és a beljük vetett bizalom határozza meg, hogy a vállalatok várhatóan milyen sebességgel vezetnek be az IKT-t üzleti tevékenységükben. Hasonlóképpen, a fogyasztói hajlandóság hitelkártya-adatok weboldalon történő kiszolgáltatására nagymértékben a tranzakció vélt biztonságának függvénye. Ezenfelül az IKT iránti bizalom nélkülözhetetlen eleme az e-kormányzás kedvező fogadtatásának és kiterjesztésének.

4.7.1 Az információs infrastruktúrák biztonsága és a számítógépes bűnözés egyre nagyobb probléma, mind az üzleti és közigazgatási, mind pedig a magánszférát illetően. Az EGSZB szeretné hangsúlyozni, hogy az információs társadalom politikáját úgy kell alakítani, hogy az növelje a bizalmat, és egy piaci szereplő se riadjon vissza az Internet által nyújtott lehetőségek maradéktalan kihasználásától⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁾ Megfelelő mértékben mérlegelni kellene a nyílt forráskódú operációs rendszerek és szoftverek által nyújtott biztonsági megoldásokat is a kalózkodás, illetve a hálózati behatolások elleni küzdelemben.

4.7.2 Az egyre nagyobb mértékben integrált információs hálózatok következtében a társadalom egyre inkább rá van utalva a rendszer zavartalan és folyamatos működésére. Ezért aztán a fizikai infrastruktúra működése kulcsfontosságú, ha az információs és hálózati biztonságról van szó. Fontos, hogy a hálózati redundancia is része legyen a rendszereknek.

4.7.3 Az IKT felhasználói számára rendkívül fontos a számítógépes bűnözés elleni – ahol lehetséges, nemzetközi szinten egyeztetett keretekben történő – fellépés és a jogszabályok következetes végrehajtása, ami világossá teszi, hogy az ilyen típusú bűnözés nem fizetődik ki. Fontos azonban a számítógépes bűnözés elleni harcot segítő kezdeményezések kiértékelése, biztosítandó, hogy azok ne sértsék az ágazat érdekeit vagy olyan alapvető jogokat, mint például a magánélet tiszteletben tartásához való jog. Az ilyesfajta értékelésekre fontos szerep hárul, különösképp a szigorúbb adatmegőrzési követelményekről jelenleg folytatott vitákban ⁽¹⁾.

4.7.4 A biztonság problémakörének fontosságát az Európai Bizottság számos közleményben és ajánlásban, valamint az Európai Hálózat- és Információbiztonsági Ügynökség létrehozásával is elismerte. Az EGSZB szükségesnek tartja, hogy az Európai Bizottság az Ügynökség révén egy olyan közös működési keretet teremtsen, amelyben a köz- és magánszektor együttműködik az információs rendszerek védelme érdekében, és mindez az egyre gyorsabban változó technológiai világ figyelembevételével, de felesleges adminisztratív és pénzügyi terhek bevezetése nélkül történik.

4.7.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a **tudatosság fokozása** alapvető az információs és hálózati biztonság javításának szempontjából. A tudatosság ösztönzésének érdekében szükséges, hogy a helyi, nemzeti és EU-szintű közigazgatási szervek bátorítsák a gazdasággal történő fokozottabb együttműködést a számítógépes bűnözés elleni harc érdekében.

4.8 Más szempontból is szükségesnek látszik az elektronikus úton történő tranzakciók iránti bizalom megerősítése. Az e-üzletről és a magánszféra védelméről szóló irányelvek és nemzeti jogszabályok kusza összevisszasága sem könnyíti meg éppen a megengedett és a tiltott dolgok közötti eligazodást. Ráadásul a jogszabályok végrehajtása és a törvényhozás még mindig gyerekcipőben jár.

4.8.1 Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság a magánélet tiszteletben tartásáról és az e-üzletről szóló irányelvek kiértékelésére tett javaslatát. Gyakran egyszerűsítésre van lehetőség, ami nagyobb átláthatóságot eredményez. Olykor a további harmonizáció is hasznos lehet, például annak tekintetében, hogy a tagállamok hogyan kezeljék az elektronikus kommunikáció során fellépő spam problémakörét.

4.9 Azonban nem csak a biztonsági szempontok és a létező szabályok ismerete gátolja meg a KKV-eket abban, hogy teljes mértékben kihasználják az IKT fejlődése által nyújtott lehetőségeket. Fontos tényező a kellően felhasználóbarát programok

hiánya is. Az EGSZB úgy véli, hogy a KKV-kben alkalmazható IKT-termékek és -szolgáltatások fejlesztésének – például K + F támogatások, szabványosítás és oktatási projektek által történő – támogatása döntő mértékben hozzájárulhat az EU versenyképességének fokozásához.

4.10 A K + F és az innovációs politikák kulcsszerepet játszanak mind az IKT-ágazat egészének, mind pedig az IKT felhasználói ágazatának vonatkozásában. Nem csak a K + F és az innovációs tevékenységek számára elkülönített költségvetés növelése a fontos, hanem az is, hogy az európai polgárok és az ipar a legnagyobb hatékonysággal és legtöbbit profitáljanak a K + F projektekből. E tekintetben rendkívüli fontossággal bír a K + F projektek fő szereplőinek bevonása, különösen azoké, akiknek nagyobb a beleszólásuk a technológiák végső alkalmazásába: ilyenek az érintett iparágak, a gyártók és a szolgáltatók.

4.11 Az ITT-KTF keretprogram 5 éves értékelését végző független munkacsoport nemrégiben közzétett jelentésében arra a következtetésre jutott, hogy az információs társadalom technológiáinak (ITT) területén végzett európai kutatásnak és fejlesztésnek meghatározó szerepe van a világ legversenyképesebb tudásalapú gazdaságának létrehozására irányuló erőfeszítések között. Szükséges azonban, hogy Európa növelje ez irányú beruházásait, ha el akarja érni a „kritikus tömeget” e technológiák vonatkozásában. A jelentés szintén hangsúlyozza a kutatás visszafogásának veszélyét magában rejtő bürokrácia leépítésének jelentőségét. Az EGSZB egyetért ezzel az elemzéssel.

4.12 Az EGSZB úgy véli, hogy az IKT-vel kapcsolatos politika egyik fő pillére a hatóságok tágabb értelemben vett IKT-alkalmazása. Az IKT nem ritkán igényes és hozzáértő felhasználóként, illetve vásárlóként a hatóságok az i2010 cselekvési terv célkitűzései megvalósításának fő politikai eszközei. A különböző intézkedések széles skálájára gondolhatunk ebben a tekintetben, ilyen például az elektronikus közbeszerzés, az IKT-nek a vállalatok adminisztratív terheinek megkönnyítésére történő alkalmazása (e-kormányzás), az e-egészség, e-tanulás és a K + F célú közkiadások.

4.13 Fontos, hogy számoljunk a „digitális megosztottság” és az IKT fokozott mértékű alkalmazásának következményeivel. A hatás gazdasági, társadalmi és kulturális szempontból egyaránt érezhető lesz. Az információs társadalomban rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázásához szükséges, hogy a vállalkozások, polgárok és munkavállalók jártasságra tegyenek szert az információs technológia terén. Ez az egész életen át tartó tanulás és a készségek fejlesztésének kérdése.

4.14 A témával kapcsolatos eddigi munkája alapján az EGSZB úgy ítéli meg, hogy az integrált és hatékony európai információs társadalom kiépítésének egyik fő akadálya az, hogy az európai polgárok jelentős része hiányos ismeretekkel rendelkezik a megbízható információ és tudás szerepéről, értékéről és az általuk nyújtott lehetőségekről, csakúgy, mint a termelés és a

⁽¹⁾ HL C 68/16., 2006.3.21. Előadó: Bernardo Hernández Bataller.

piac mai világának átalakulásáról; valamint az, hogy nem alakult ki szisztematikusan és tömeges méretekben „az információ feldolgozását és az ismeretek megbízhatóságának ellenőrzését segítő oktatási kultúra”⁽¹²⁾, azaz olyan oktatási kultúra, amely feloldaná az információáramlás mai méretei, üteme és sebessége által keltett zavart.

4.14.1 Az EGSZB úgy véli, hogy ezek a problémák az európai oktatási rendszerekben megfigyelhető alacsony hatékonyságban gyökereznek a digitális kor szükségleteire adott válaszok szintjén. Az EGSZB ezért javasolja az i2010-es stratégia lehető legszorosabb és leghatékonyabb összekapcsolását az európai oktatási rendszerek javításával – főként azok erőteljesebb finanszírozása révén.

4.14.2 A digitális képzésben részt vevő munkaerő arányának megkettőzése minden bizonnyal új lendületet adhatna a folyamatnak. Fontos, hogy ez a képzés egyforma mértékben vonzza mind a magasan, mind pedig az alacsonyan képzett munkaerőt. A munkaadókra és a munkavállalókra egyaránt fontos szerep hárul e tekintetben.

4.14.3 A különböző szinteken működő közigazgatási szervek is fontos szerepet játszanak az egész életen át tartó tanulás ösztönzésében és integrálásában. Ez nyilvánvaló összhangban áll a lisszaboni folyamat keretében megfogalmazott általános uniós politikai célkitűzésekkel, amelyek közé a fenntartható fejlődés is tartozik. Ezzel egyidejűleg a munkanélküliek számára biztosítani kell a közpénzből támogatott IT képzési programokhoz való hozzáférést, hogy elősegítsék a munkaerő-piacra történő visszatérésüket.

4.14.4 Ebben a vonatkozásban az EGSZB újra meg szeretné ismételni egyik korábbi véleményében kifejtett álláspontját⁽¹³⁾, kiemelten hangsúlyozva, hogy kedvezőbb légkört kell teremteni ahhoz, hogy az e-tanulás valamennyi szinten az oktatás és képzés részévé váljon.

4.15 A társadalmilag hátrányos helyzetben lévő csoportok hozzáféréseinek biztosítása azonban nem csak oktatási kezde-

ményezések kérdése. Gazdasági vagy földrajzi adottságaikból, illetve sajátos szükségleteikből (pl. a csökkent látóképességűek vagy az idősebbek) adódóan számos csoport gyakran kirekesztődik a modern kommunikáció nyújtotta lehetőségekből. Az ilyesfajta akadályok legyőzése a sikeres, egyen jogú információs társadalom létrehozásának fontos kritériuma.

4.15.1 További kihívást jelent egy olyan befogadó európai információs övezet létrehozása, amely erősíti a polgárok részvételi jogát és támogatja a kulturális és nyelvi sokszínűséget. Ennek megvalósításához demokratikusabbá kell tenni az információ áramlását és az innovációt, illetve biztosítani az információhoz való akadálytalan hozzáférést. Tekintettel az információs övezet digitalizálására és az információ áramlásának felügyeletével és korlátozásával kapcsolatos új műszaki fejleményekre, jogi garanciáknak kell biztosítaniuk azt, hogy a közszektorban az információ mindenki számára hozzáférhető maradjon, és hogy a köz érdekeit is figyelembe vegyék a szerzői jogvédelem alatt álló információ tekintetében. Az innovációs képességet nagyban befolyásolhatják a szellemi tulajdon védelmére vonatkozó jogszabályok, a szabadalmaktól a szerzői jogon át a szoftverek és adatbázisok védelméig. Egyrészt a szellemi tulajdon védelmét szolgáló szabályok, másrészt pedig az egyén a kultúrához és tudáshoz való hozzáféréseinek joga között kell megteremteni az egyensúlyt úgy, hogy az egyidejűleg lehetővé tegye az innováció és beruházás ösztönzését szolgáló átmeneti védelmet, illetve – összhangban a lisszaboni stratégiával – a lehető legszélesebb körű hozzáférést az információhoz és tudáshoz.

4.16 A „digitális megosztottságot” csak akkor lehet áthidalni, ha az információhoz történő műszaki, illetve jogi hozzáférés biztosított, egyetemes és megfizethető a széles sávú szolgáltatásokhoz való hozzáférés, megfelelő mértékű számítógépes szak tudás áll rendelkezésre, és a programok felhasználóbarátok. Csak ekkor használhatjuk ki azokat a lehetőségeket, amelyeket az információs társadalom nyújt a növekedés és a foglalkoztatottság terén, de a személyes fejlődést illetően is.

Brüsszel, 2006. március 16.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹²⁾ Ezen a kifejezésen az információk megbízhatóságára vonatkozó ellenőrzés és az információfeldolgozás egyéni módszereinek az oktatás révén való fejlesztését értjük. HL C 157., 1998.5.25., 2.3.8. pont.

⁽¹³⁾ Az EGSZB-nek az oktatás európai dimenziójáról, annak természetéről, tartalmáról és kilátásairól szóló véleménye (HL C 139., 2001.5.11.– 4.5. pont, előadó: Christoforos Koryfidis) a következőket szögezi le: „Az EGSZB az »e-tanulás« kezdeményezést mérföldkőnek tekinti Európa polgárainak a digitális korbba történő átvezetését illetően, különös tekintettel az internethasználat, az oktatási intézmények hálózatai és a virtuális mobilitás ösztönzésére. Ezért a kezdeményezés hatékony fejlődésének útjában álló akadályok mielőbbi eltávolítását javasolja, ideértve mindenekelőtt a szükséges elektronikus infrastruktúra költsége és minősége, a csatlakoztatási költségek, a digitális tartalom és az Internet nyelvi valóságának kérdéseit.”